Lèxic audiovisual català - amazic

Presentació

El lèxic català-amazic és un recurs audiovisual i interactiu que es por trobar en la pàgina web de recursos en línia Edu365 del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i forma part d'una sèrie de lèxics bilingües en català i altres llengües[1]. És un recurs fruït de la col·laboració entre el Servei d'Immersió i Ús de la Llengua i l'Àrea TAC d'aquest Departament i també d'un acord que es va establir en el seu moment amb l'Escola Superior de Disseny i d'Art Llotja[2] per tal de facilitat que els estudiants que acabaven els seus estudis d'il·lustració en aquesta escola, ja més que bicentenària i de gran prestigi, tinguessin més oportunitats per treballar en el seu camp professional.

Aquest recurs s'inscriu en la línia del Departament d'Ensenyament de produir materials plurilingües, tenint molt present la necessitat d'afavorir les llengües minoritzades que no compten amb recursos públics ni privats per ser presents en tots els àmbits, en igualtat de condicions amb les llengües que compten amb més mitjans. En el cas de l'amazic, a més, aquesta necessitat és més evident encara pel fet que tenim en els nostres centres escolars una quantitat molt significativa d'alumnes que provenen de famílies amazigues. Es tracta, en definitiva, d'actuar a favor del plurilingüisme i del manteniment de la vitalitat de totes les llengües.

És un material adequat per a aprenents escolaritzats a Catalunya que facin classes d'amazic fora de l'horari escolar. També en són destinataris els alumnes nouvinguts de parla familiar amaziga que s'inicien en l'aprenentatge del català i, en definitiva, pot ser útil per a qualsevol altra situació d'aprenentatge en la qual convisquin aquestes dues llengües, bé com a llengües que ja coneixen els aprenents, bé com a llengües que s'estan aprenent.

Configuració del recurs

Els autors de les il·lustracions són Aitor Macías, Georgina Portillo, Daniel Rodriguez i Pol Serra. L'elaboració i revisió del lèxic amàzic, així com l'assessorament sobre la cultura amaziga ha anat a càrrec de Asmaa Aouattah i Mohand Tilmatine.

Les característiques del recurs són les següents:

- 23 camps semàntics que contenen 600 conceptes
- 600 imatges
- 1200 àudios en català i amàzic
- Sistema de cerca. De moment, es poden buscar les paraules en català i apareix la imatge amb la paraula en dues llengües

---

[1] http://www.edu365.cat/agora

[2] http://www.llotja.cat

- Les característiques tècniques del recurs permeten ampliar els camps semàntics i també afegir paraules als que ja existeixen.

Objectius del recurs

- Afavorir el coneixement de les llengües familiars i dels països d'origen
- Afavorir l'aprenentatge inicial de la llengua
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom
- Afavorir la competència digital mitjançant l'ús habitual de recursos TIC en la resolució de les tasques escolars
- Mostrar un reconeixement pel bagatge lingüístic i cultural de les persones que arriben a la societat d'acollida
- Mostrar en una mateix material referents de la societat d'acollida i de la cultura d'origen, sense caure en estereotips

Aplicacions didàctiques

L`ús de recursos bilingües en l'aprenentatge de segones llengües es relaciona amb el que es coneix com a mediació que, d'acord amb les orientacions contingudes en el MERC[3], forma part de les habilitats lingüístiques comunicatives, conjuntament amb la comprensió, l'expressió i la interacció, en les seves formes orals i escrites. Les activitats de mediació fan referència a utilitzar coneixements de les llengües que s'han après quan se n'aprenen de noves i, des del punt de vista de la didàctica, no sempre són ben acceptades per tots els docents. Aquestes reticències tenen a veure amb l'abús d'algunes pràctiques, com la traducció de textos o l'estudi de llistes bilingües de vocabulari, que han format part habitual dels plantejaments més tradicionals de l'aprenentatge de segones llengües i que, afortunadament, ja estan superades en els nostres currículums. Hem d'ensenyar, per tant, als alumnes a recórrer als coneixements que ja tenen d'altres llengües per resoldre activitats en la llengua que estan aprenent, sense caure en la traducció automàtica.

Aquest recurs pot tenir diferents usos però, en qualsevol cas, s'ha de tenir present que no té sentit fer activitats de lèxic sinó és en el context de tasques significatives i contextos comunicatius, amb l'excepció d'algunes activitats que puguin servir per presentar el recurs i els seu funcionament. La funció final d'un recurs com aquest lèxic és que l'aprenent se'l faci seu i l'utilitzi habitualment d'una manera autònoma per a les tasques que ha de resoldre.

Per tal de poder adaptar la seqüència a les característiques dels aprenents, convé **sondejar prèviament** quin ús han fet de recursos bilingües, que parteixen de la base que els alumnes coneixen bé alguna de les llengües que hi apareixen, de manera que el recurs pot servir de mediació entre els coneixements lingüístiques que ja s'han adquirit i aquells que s'està en procés d'aprendre.

Les activitats per conèixer el **funcionament del recurs** s'han de presentar, com ja s'ha dit, en el context d'una tasca, és a dir, d'una activitat que en demani l'aplicació en un context comunicatiu. Es poden dissenyar activitats a partir dels objectius següents:

---

[3] Consell d'Euuropa (2002): *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar. avaluar* .<http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/menuitem.b318de7236aed0e7a129d410b0c0e1a0/?vgnextoid=7b76bd051ca62110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=7b76bd051ca62110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default>

- Familiaritzar-se amb l'entorn
- Familiaritzar-se amb la presentació de la informació
- Conèixer-ne l'estructura i el sistema d'ordenació. Tenint en compte que no es tracta d'un lèxic per ordre alfabètic, s'ha d'explicar quina és la manera de trobar la informació i també que el contingut és escrit, visual i auditiu.

Pel que fa al treball d'aspectes específics de llengua es poden plantejar activitats com les que es proposen a continuació:

- **Aspectes morfològics** de la llengua
  - D'una sèrie de paraules dir, amb ajuda del cercador, quines corresponen a:
    - Objectes (noms)
    - Accions (verbs)
    - Qualitats dels objectes, estats físics i anímics de les persones... (adjectius)
    - Situacions en l'espai (adverbis)
    - ...
  - Mostrar una imatge i demanar, si cal amb ajuda del cercador, que els alumnes diguin:
    - Accions que s'hi relacionin (verbs)
    - Paraules que serveixin per dir-ne les característiques (adjectius)
    - Objectes relacionats amb la imatge (noms)
    - ...
- **Aspectes semàntics** de la llengua
  - Proporcionar un concepte (pot ser la imatge, la paraula escrita o l'àudio) i demanar que els alumnes facin hipòtesis sobre en quins blocs de contingut les podrien trobar
  - Donar les imatges i els noms desaparellats i demanar als alumnes que els relacionin
  - Donar una definició molt senzilla i buscar a quina paraula, imatge o àudio correspon d'unes quantes opcions proposades
  - Formar paraules compostes amb dos conceptes (paraules escrites, imatges o àudios)
  - Fer una llista de paraules d'un camp semàntic i després comparar-la amb la que apareix al lèxic
  - Donar sinònims de les paraules que apareixen a les imatges
  - Fer llistes d'objectes a partir d'un criteri:
    - Per anar de vacances a la platja
    - Per anar d'excursió a la muntanya
    - Per viure en una illa deserta
    - Per al primer dia de classe

        - ...
    - Treballar les comparacions a partir d'una imatge (*És alt com...)*
    - Elaborar un dòmino combinant paraules i imatges de les fitxes
    - ...

Altres activitats es podrien plantejar en el sentit de proporcionar **estratègies d'aprenentatge**, que facilitin a l'alumnat l'habilitat de recórrer a aquesta mena de recursos per resoldre les tasques acadèmiques:

- Donar dues o més paraules com a opció per completar un text i resoldre l'activitat amb ajuda del lèxic
- Substituir les paraules d'un text per les imatges corresponents
- Utilitzar la informació d'un camp semàntic per elaborar un text senzill (oral o escrit)
- Elaborar fitxes de lèxic a partir de les imatges que apareixen en el text o d'altres que puguin servir per completar els camps semàntics. Poden contenir els elements següents:
    - Imatge
    - Nom de la paraula en català, amàzic i altres llengües presents a l'aula
    - Definició i/o frase que exemplifiqui el seu ús
- Crear un nou camp semàntic sobre l'entorn dels alumnes. Per exemple, la seva localitat, el paisatge més proper...
- ...

Finalment, es poden proposar **activitats comunicatives** a partir dels recursos que ofereix el lèxic

- Plantejar endevinalles senzilles que s'hagin de resoldre a partir d'una resposta d'opció múltiple amb imatges
- Construir una frase a partir d'unes paraules donades (escrita, en imatge o en àudio)
- Inventar una història a partir d'una imatge[4]
- Endevinar una imatge a partir de preguntes a les quals només es pugui contestar *sí* o *no*
- Endevinar paraules d'un camp semàntic –oficis, animals- representades amb gestos a partir de les imatges
- Projectar en una pantalla un camp semàntic durant un temps determinat i demanar que els alumnes diguin o escriguin el màxim de paraules que puguin recordar

[4] Es poden trobar propostes d'aquesta tipologia d'activitats a l'activitat en línia *Petites històries* (http://apliedu.xtec.cat/petites_histories/)

Exemple d'activitats

D'acord amb aquestes orientacions i d'altres que es poden plantejar i de les possibilitats de manipulació que permet el recurs, el professorat pot elaborar diferents tipus d'activitats. En presentem alguns exemples.

Les activitats s'han redactat en català però es poden fer igualment en amazic. Els textos i les preguntes poden ser de més o menys dificultat en funció del nivell dels aprenents i la resposta també es pot donar de diferents maneres: assenyalant la imatge corresponent, buscant la paraula a partir del camp semàntic o bé amb el cercador.

En algun cas es proporciona en lèxic en les dues llengües per facilitar-ne l'adquisició però un cop s'ha superat aquesta fase es proposen altres tasques per resoldre en la llengua d'aprenentatge.

Activitat 1

➢ **Què és?**

Quan arriba la tardor
li podràs veure el barret,
amb pluja i un xic de sol
n'ompliràs el cistell.

M'endevines? [http://www.edu365.cat/infantil/endevinalles/portada.htm]

Activitat 2

➢ **Digueu el nom d'aquests aliments.**
➢ **Quins plats es poden fer amb aquests ingredients?**
➢ **Expliqueu com es fan aquests plats.**
➢ **Quins altres plats podríeu fer amb aquests aliments?**
➢ **Busqueu altres ingredients i digueu quins plats es podrien fer.**

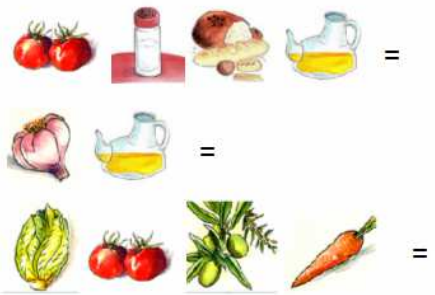

Activitat 3

➢ **Relacioneu cada malaltia amb el lloc corresponent.**

Aspitar	Tah'anut n isfaren	Aspitar amez'yan	Aspitar n wexd'af	Taxxamt n isufar	Rah'ar ud'bib

Activitat 4
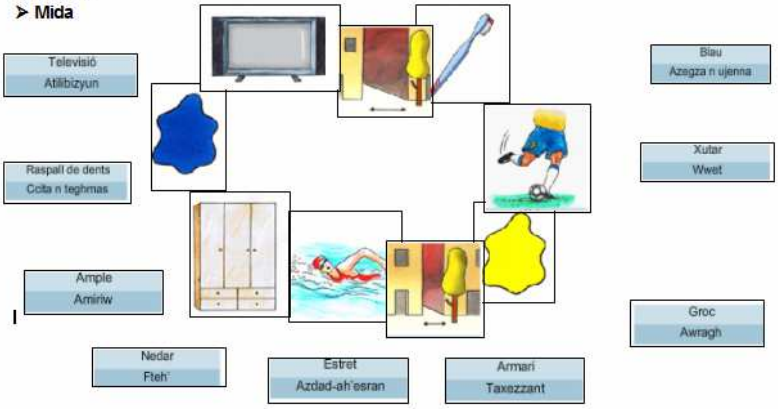
➢ **Relacioneu cada imatge amb l'etiqueta corresponent.**
➢ **A continuació, digueu quines paraules anomenen:**
- ➢ **Objectes que podem trobar dins de casa**
- ➢ **Accions**
- ➢ **Colors**
- ➢ **Mida**